

En sammanställning av svenska djurskyddsdomar 2013-2016

*A compilation of Swedish animal welfare judgements from 2013
to 2016*

Johanna Lindström

Uppsala 2017

Etologi och djurskydd – Kandidatprogram

En sammanställning av svenska djurskyddsdomar 2013-2016

*A compilation of Swedish animal welfare judgements from 2013 to
2016*

Johanna Lindström

Studentarbete 692, Uppsala 2017

**Självständigt arbete i biologi, EX0520, 15 hp, G2E
Etologi och djurskydd – Kandidatprogram**

Handledare: Claes Anderson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens
miljö och hälsa

Biträdande handledare: Helena Elofsson, Jordbruksverket, Avdelningen för djurskydd och
hälsa

Examinator: Harry Blokhuis, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institution för husdjurens
miljö och hälsa

Nyckelord: djurskydd, domar, brottsmål

Serie: Studentarbete/Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
nr. 692, ISSN 1652-280X

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Inledning	3
Djurskyddslagstiftning	3
Från djurskyddskontroll till åtal och påföljd	4
Bakgrund	6
Syfte	6
Frågeställningar	6
Material och metod	6
Resultat	8
Diskussion	13
Den lästa litteraturen	18
Vetenskaplig metod	19
Djurskyddsmässiga förbättringar	19
Slutsats	21
Populärvetenskaplig sammanfattning	22
Tack	23
Referenser	24

Abstract

The Swedish animal welfare law was written in 1988. The law's purpose is to ensure that animals are managed in a suitable way and protect them from unnecessary suffering. Every year there are several cases of offenses concerning mistreatment of animals. The aim of this study was to do a compilation of animal welfare judgements from the year 2013 to 2016. The aim was also to investigate which paragraphs were violated, which consequences were most common and which animal species was most common in animal welfare judgements. 614 cases were reviewed and 447 of these were used in the results. The results shows that the animal welfare law is the most common one to violate in cases of animal offense. The paragraph most commonly violated is the one concerning animal abuse. The most common consequence when violating the animal welfare legislation is heavy fines. Dogs are most frequently abused compared to other species according to the results.

The reason people violate the legislation could be ignorance or that the legislation could be misinterpreted. Another reason could be people's different view on animals. Heavy fines are the most common consequence of a violation because in order to receive a higher punishment it requires a graver violation. The study and research shows that in order to get sentenced to prison you need a background of committing other crimes not related to animal welfare legislation.

Some explanations for the result, according to scientific studies, could be that the animal welfare legislation needs to be clarified, a lack of knowledge about animals, how people see and value animals, a criminal past or which animals people encounter more frequently.

My study could be applied to animal welfare work at the Swedish Board of Agriculture when reviewing the animal welfare regulations and when control instructions to animal welfare officers are made. My study could also be used when the risk-based selection of controls is reviewed.

More studies need to be made on this subject in order to redistribute resources even more effectively to animal welfare checks to prevent breaches of animal welfare legislation.

Inledning

Djurskyddslagstiftning

Sveriges nuvarande djurskyddslag trädde i kraft 1988 (SOU 2011:75). Den skrevs främst på grund av att samhället ville ha en bättre djurvälstånd, den negativa påverkan av intensifieringen av livsmedelsproduktionen och baserat på ny kunskap (Lundmark *et al.*, 2014). Djurskyddslagen omfattar enligt 1 § husdjur och försöksdjur, men också andra djur om de hålls av människor. Den svenska djurskyddslagstiftningen inkluderar djurskyddslagen som utformas av riksdagen, djurskyddsförordningen som utformas av regeringen samt olika föreskrifter och allmänna råd som utformas av Jordbruksverket. Den svenska djurskyddslagstiftningen innehåller bestämmelser som på olika detaljnivåer uppger vad som är tillåtet rörande skötsel av djur.

Djurskyddslagen är den lagstiftning som är minst detaljerad och den berör det mest grundläggande. Enligt 2 § i djurskyddslagen (1988:534) ska djur hanteras och skötas på ett bra sätt och fredas från onödigt lidande, enligt 3 § ska djur ges tillräckligt med tillsyn, vatten och djurslagsanpassat foder av god kvalitet. Djurskyddsförordningen innehåller fler detaljer jämfört med djurskyddslagen. I djurskyddsförordningen går det att läsa om hur djurstallar ska vara utformade och vad de ska innehålla för inredning för att inte riskera att skada djuren, att mjölkkor på sommaren ska ha tillgång till bete och att grisar ska hållas lösgående.

Djurskyddsföreskrifterna är den delen av djurskyddslagstiftningen som innehåller flest detaljer angående djurhållning. I föreskrifterna hittas bland annat att hästars hovar ska inspekteras regelbundet och verkas vid behov (2 kap. 3 § Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:6) om hästhållning, saknr L101), detaljer kring transport av djur (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur, saknr L5) och att tillsyn av hundar och katter ska ske minst två gånger om dagen (16 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2008:5) om hållande av hund och katt, saknr L102). Djurskyddslagstiftningen innehåller fler resurs- och skötselbaserade paragrafer jämfört med djurbaserade (Lundmark *et al.*, 2016).

I 36 § djurskyddslagen (1988:534) står det att den som bryter mot de skötsel- och inhysningsspecifika paragraferna i djurskyddslagen, bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av djurskyddslagen eller väljer att inte följa ett föreläggande som getts av polis eller handläggare eller bryta mot ett djurförbud kommer att dömas till böter eller högst två års fängelse. Fortsättningsvis står det i 36a § i djurskyddslagen (1988:534) att den som bryter mot de skyldigheter, villkor eller förbud som finns i de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen kommer att dömas till böter eller högst två års fängelse. Avslutningsvis ska den som bryter mot en föreskrift som meddelats av regeringen eller annan myndighet dömas till böter enligt 36b § i djurskyddslagen (1988:534). För den som döms för djurplågeri är påföljderna densamma, enligt 13 § i brottsbalken (1962:700).

Från djurskyddskontroll till åtal och påföljd

Djurskyddshandläggare är de personer som arbetar med att kontrollera att djurskyddslagstiftningen följs. Djurskyddshandläggarna är anställda på Sveriges olika länsstyrelser. Kontrollerna sker av olika anledningar. Det kan göras en kontroll efter att en anmälan angående bristande djurhållning gjorts, vid uppföljningar av brister, oanmälda rutinmässiga kontroller eller vid ansökan om tillstånd eller godkännande (Länsstyrelsen Stockholm, 2017). I en studie där 12 danska djurhållare intervjuades visade det sig att de upplevde de oanmälda rutinkontrollerna, som utförs på samma sätt som i Sverige, som nödvändiga, framförallt baserat på lantbrukarnas tro om att alla djurhållare inte följer lagen. Samtidigt upplevde djurhållarna att kontrollerna inte är konsekvent utförda, baserat på att handläggarna tolkar lagstiftningen olika, vilket ger ett negativt intryck (Anneberg *et al.*, 2012). Djurhållarna tyckte också att det är viktigt att det finns tid avsatt för diskussion med handläggaren vid en kontroll (Anneberg *et al.*, 2012). Ytterligare en studie gjord i Danmark av Anneberg *et al.*, (2013) visade att djurskyddshandläggare har olika åsikter gällande hur de ska förhålla sig till lantbrukaren under en kontroll. Några av de 11 djurskyddshandläggarna som deltog i studien tyckte att det är viktigt att ha en konversation med lantbrukaren genom hela kontrollen och dela med sig av bakgrunden till lagstiftningen för att öka lantbrukarens förståelse och motivation medan andra handläggare tyckte att en konversation är överflödigt då det endast ska kontrolleras om lagstiftningen efterlevs eller inte.

För att kunna avgöra vilken djurhållare som ska kontrolleras sker antingen ett riskbaserat urval, ett slumpurval eller så bestäms det att ett område eller en specifik djurhållningsform ska kontrolleras (Länsstyrelsen Stockholm, 2017). Vid kontrollen använder djurskyddshandläggaren en nationellt framtagen checklista som är djurslagsspecifik (Länsstyrelsen Uppsala, 2017). På checklistan finns punkter gällande djurbaserade faktorer och resursbaserade faktorer (Länsstyrelsen Uppsala, 2017). Vid en del kontroller lägger handläggaren bara fokus på en specifik del av djurhållningen eller på en specifik brist vid kontrollen (Länsstyrelsen Uppsala, 2017). Keeling (2009) gjorde en studie i Sverige där 88 rapporter skrivna efter djurskyddskontroller på ekologiska och konventionella gårdar granskades. Gårdarna i studien hade nötkreatur för kött- eller mjölkproduktion eller får. Studien visade att de vanligaste djurbaserade bristerna som rapporterades, med 79%, var dålig kropps- och hovkondition och orena djur medan de vanligaste resursbaserade bristerna, med 78%, handlade om felaktiga mått eller utrustning, samt för hög djurtäthet.

Syftet med kontrollerna är att kontrollera att de djurhållare och verksamheter som håller djur följer lagstiftningen. Hittar handläggaren brister och misstänker att personen i fråga har brutit mot djurskyddslagstiftningen är handläggaren skyldig att göra en polisanmälan eller en åtalsanmälan till polismyndigheten eller direkt till en åklagare, med en motivering om varför djurägaren ska åtalas (Jordbruksverket, 2009). Det är viktigt att veta att vem som helst som misstänker att någon bryter mot djurskyddslagstiftningen eller på annat sätt behandlar sitt djur illa har rätt att anmäla det till polisen (Polisen, 2016). Efter att en anmälan har lämnats startas en förundersökning och hittas det tillräckligt med bevis lämnas ärendet över till en åklagare som väcker åtal om bevisen är tillräckliga (Polisen, 2016). Vem som helst har rätt att göra en anmälan men eftersom länsstyrelsen är den myndighet som gör kontroller avseende

djurskyddet är det ofta de som upptäcker misstänkta brott mot djurskyddslagen eller misstänkt djurplågeri. Det är sedan åklagaren som gör en bedömning om en åtalsanmälan ska leda till åtal eller inte, det kan inte polismyndigheten eller länsstyrelsen göra (Jordbruksverket, 2009). De kan endast göra en anmälan om misstänkt brott som sedan kan leda till att åklagaren utfärdar ett strafföreläggande, att åklagaren tar det vidare till åtal eller att brottsmålet avskrivs (Sveriges domstolar, 2017a). Går det till åtal hamnar brottsmålet i en av Sveriges 48 tingsrätter. Åklagaren kommer att försöka bevisa att brottet har gjorts, det är då domstolens arbete att avgöra om bevisen räcker till och om ett brott har skett eller inte.

Den tilltalade kan dömas för brott mot djurskyddslagen, djurskyddsförordningen, mot någon föreskrift eller för djurplågeri. 1857 införde Sverige straff för djurplågeri (SOU 2011:75). För att en handling ska vara straffbar krävs att gärningen antingen utförts med uppsåt eller oaktsamhet (SOU 2011:75). Uppsåt betyder att gärningsmannen förstår att handlingen personen kommer att utföra är en brottsling handling men trots det avstår inte personen från att verkställa brottet (Allt om juridik, 2017). Oaktsamhet är samma sak som vårdslöshet och oförsiktighet, exempelvis genom att använda utrustning som sitter felaktigt när du rider din häst vilket resulterar i skador.

Det finns skillnader mellan att dömas för brott mot någon del av djurskyddslagstiftningen och att dömas för djurplågeri. För att dömas för djurplågeri krävs det att djuret har utsatts för lidande, fysiskt eller psykiskt, och att gärningen har gjorts med uppsåt eller oaktsamhet. Det kan jämföras med att dömas för brott mot djurskyddslagen som inte kräver att djuret har lidit utan endast att handlandet har varit oaktsamt (SOU 2011:75). Djurplågeribrott är överordnade brott mot djurskyddslagen vilket framgår av 16 kap. 13 § i brottsbalken samt 36 § i djurskyddslagen (1988:534). Det betyder att en gärning i första hand ska prövas för djurplågeri och om det inte kan bevisas, prövas för brott mot djurskyddslagen.

En annan grundläggande skillnad mellan brottsbalkens bestämmelser om djurplågeri och djurskyddslagens bestämmelser är att brottsbalken riktar sig till en obestämd allmänhet medan djurskyddslagen riktar sig till personen som är ansvarig för djuret eller djurhållningen (SOU 2011:75).

Straffet ska sedan stå i proportion till brottets allvar, ett allvarigare brott ska resultera i ett strängare straff jämfört med mindre allvarliga brott (SOU 2011:75). Påföljden kan sedan se olika ut beroende på vilket brott den tilltalade döms för. Det kan vara dagsböter, fängelse i högst två år, skyddstillsyn eller villkorlig dom (Djurskyddslagen 1988:534; Brottsbalk 1962:700).

När processen är klar och den tilltalade har dömts för brott eller frikänts så är domen en offentlig handling. Det betyder att vem som helst kan beställa ut ett brottsmål från en av de olika tingsrätterna. Ett brottsmål består av allmän information såsom den tilltalades namn, personnummer och adress, men också information om åklagaren. Det står vilket brott den tilltalade har dömts för, vilket lagrum det har brutits mot samt vilken påföljd den tilltalade dömts till. Vidare i domen finns vittnesförhören med exempelvis den tilltalade, veterinär och djurskyddshandläggare. Slutet av domen är delen där domarna fattar ett beslut angående den tilltalades skuld, det vill säga om ett brott har skett eller inte. De som dömer i tingsrätten är lagmän, chefsrådmän och rådmän, vilka kallas ordinarie domare (Sveriges domstolar, 2017b).

Bakgrund

Trots vår detaljerade djurskyddslagstiftning döms det årligen mellan hundra och tvåhundra individer i tingsrätten för brott mot djurskyddslagen, djurskyddsföreskrifterna och/eller brottsbalken. Några av de här brottmålen går sedan vidare till hovrätten om den tilltalade väljer att överklaga beslutet som tagits i tingsrätten. Överklagas brottsmålet sedan en gång till hamnar det hos den sista instansen, högsta domstolen. Det är endast ett fåtal domar som överklagas till sista instansen varje år.

Jordbruksverket har inte själva haft möjligheten att sammanställa alla djurskyddsdomar och har därför frågat mig om det skulle vara möjligt att göra en översyn av domarna från de senaste åren.

Syfte

Syftet med det här arbetet är att göra en sammanställning av de domar som har hanterats i tingsrätten, hovrätten och högsta domstolen mellan 2013-2016.

Frågeställningar

- Vilka paragrafer bryts det mot?
- Vilken påföljd får den åtalade?
- Vilket är det vanligaste djurslaget i brottsmål gällande djurskyddsbrott?

Material och metod

Domarna som användes hämtades hos Jordbruksverket och innefattade brottsmål från 2013-2016. Sammanlagt har data från 614 brottsmål från de fyra nämnda åren sammanställts gällande tilltalade som dömts och tilltalade som frikänts från det åtalade brottet. Domarna som sammanställdes blev hanterade i tingsrätten, hovrätten och högsta domstolen.

Alla brottsmål sammanställdes i Microsoft Excel 2010. Av de 614 brottmålen hade 485 hanterats i tingsrätten, 99 hanterats i hovrätten och 30 hanterats i högsta domstolen. Många brottsmål hade fler tilltalade än en person, vilket betyder att det är fler människor som är åtalade på samma gång för brott som gjorts samtidigt och tillsammans av människorna. Av tingsrättens 485 brottsmål, hade åtta brottsmål fyra tilltalade, sex brottsmål hade tre tilltalade och 93 brottsmål hade två tilltalade. De brottsmål som lästes som hade två tilltalade eller fler har räknats som samma antal brottsmål som tilltalade eftersom att varje tilltalad i ett brottsmål hade en egen rad i Excel-arket. När det var tre tilltalade räknades det som tre brottsmål i sammanställningen.

Av 485 brottsmål i tingsrätten var det 28 stycken som frikändes från något brott men dömdes för ett annat. De var också 28 stycken brottsmål där åtalet hade ogillats, vilket betyder att den åtalade frikändes från åtalet.

Fyra brottsmål plockades bort och var inte med i sammanställningen på grund av att de inte behandlade brott mot djur utan överklaganden av beslut som tagits av länsstyrelsen, polismyndigheten eller kommunen (gällande beslagtagande, upphävning av dispens, tillåten

gödselhantering och tillåtelse att bedriva äggproduktion). Sex brottsmål plockades bort på grund av ofullständig information.

Sex brottsmål som hanterades 2012 inkluderades i sammanställningen. Fyra av brottsmålen hanterades i tingsrätten 2012, överklagades och hanterades i hovrätten och/eller högsta domstolen 2013. Anledningen till att de här brottsmålen inkluderades i sammanställningen var för att kunna följa alla steg i rättsprocessen. De två andra brottsmålen hanterades i hovrätten 2012, överklagades och hanterades i högsta domstolen 2013 och inkluderades i sammanställningen av samma anledning.

Alla brottsmål granskades och specifik information från varje brottsmål noterades (Tab. 1).

Tabell 1. En tabell över den fakta som sammanställdes från domarna.

Fakta som sammanställdes	Förklaring
Mål-nr	Nummer som identifierar brottsmålet
Årtal	Årtalet som brottsmålet hanterades
Brott	Djurplågeri/brott mot
Vilken lag det brutits mot	Vilken lagstiftning det brutits mot. Brottsbalken/djurskyddslagen/föreskrift
Djurslag	Vilket djurslag/vilka djurslag brottsmålet gällde
Påföljd	Vilken påföljd den tilltalade döms till. Dagsböter/fängelse/villkorlig dom/penningböter/skyddstillsyn
Detaljer påföljd	Antal dagsböter och belopp/fängelsetid/i kombination med samhällstjänst/belopp på penningböter
I kombination med övriga brott	Om andra brott hanteras samtidigt i domstolen
Vilken rätt	Vilken domstol brottsmålet hanteras i. Tingsrätt/hovrätt/högsta domstol
Födelseår	Vilket år den tilltalade är född
Kön	Vilket kön den tilltalade har. Man/kvinna
Övrig kommentar	Om det varit fler tilltalade, om brottsmålet frikänts, om brottsmålet har berört djurförbud
Specifikt brott	Vad den tilltalade har gjort för att bryta mot respektive lagstiftning
Paragraf	Vilken paragraf den tilltalade har brutit mot

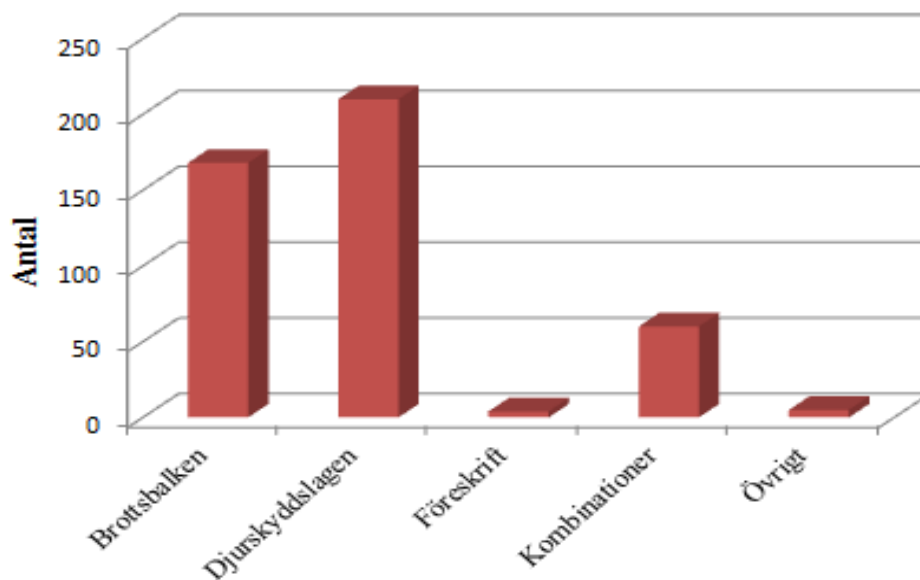
Sammanställningar av informationen har därefter gjorts från alla brottsmål som hanterades i tingsrätten. De olika sammanställningarna användes sedan för att skapa olika typer av figurer för att redovisa fördelningen mellan resultaten och besvara de olika frågeställningarna. Vid sammanställningen av de djurslag som brottmålen berörde valde jag att ha en övrigt-kategori där alla djurslag hamnade som blev färre än fem i antalet. Vid sammanställningen av de paragrafer som den tilltalade/de tilltalade brutit mot valde jag att skapa en övrigt-kategori där alla paragrafer hamnade som blev färre än fem i antalet.

När påföljd, djurslag, vilken lagstiftning det brutits mot och vilken paragraf det brutits mot sammanställdes resulterade det i 447 brottsmål. De brottmålen sammanställdes i enskilda Excel-ark. De frikända brottmålen plockades bort ur samtliga sammanställningar. Fyra brottsmål gällande fler tilltalade hade en tilltalad i varje brottsmål som inte dömts för något djurrelaterat och plockades av den anledningen bort.

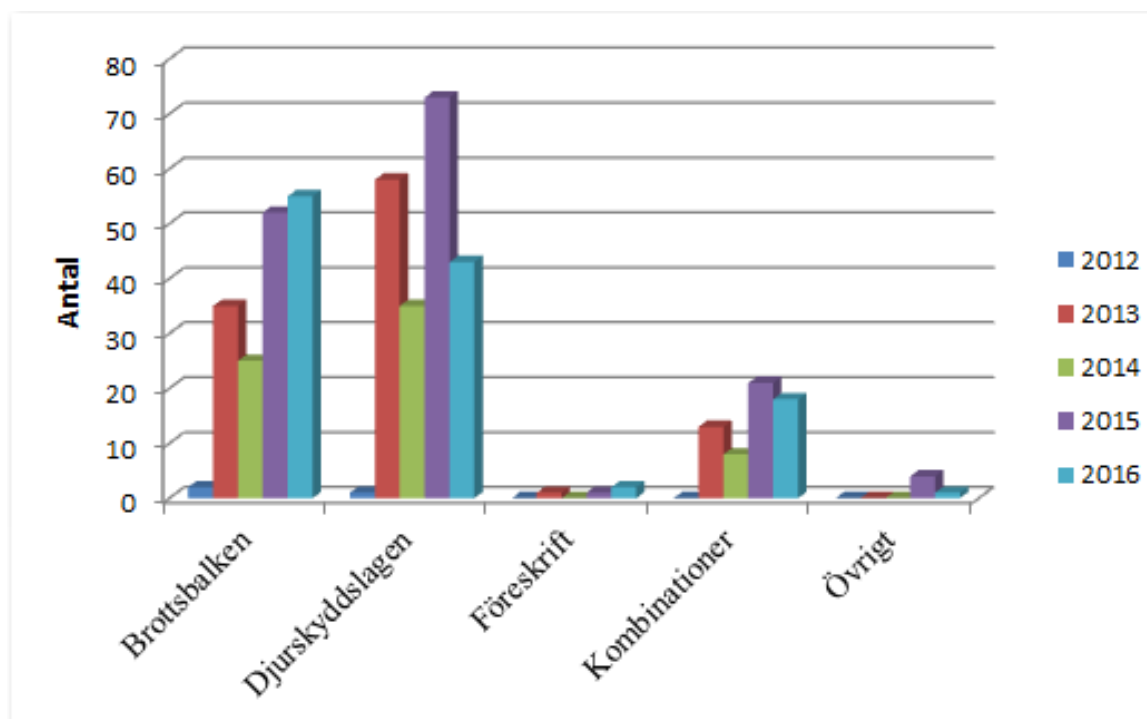
Resultat

Resultatet sammanställdes från 447 brottsmål som hanterades i tingsrätten.

De personer som i tingsrätten bröt mot brottsbalken (Fig. 1) dömdes för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § (Fig. 3). De fyra tilltalade som dömdes för brott mot en föreskrift bröt mot L90 på grund av att de valde att inte följa förelägganden om att ha sin hund kopplad/med munkorg vid utevistelse. De tilltalade som dömdes för brott mot olika typer av kombinationer har bland annat dömts för både djurplågeri som regleras i brottsbalken och för brott mot djurskyddslagen eller för brott mot djurskyddslagen i kombination med djurskyddsförordningen eller någon föreskrift. Det fanns ett fåtal personer som dömdes för brott mot djurskyddslagen i kombination med brott mot L5 därför att de transporterade djur på ett felaktigt sätt eller transporterade djur som inte får transporteras på grund av skada eller för långt gången dräktighet. Det var också ett fåtal personer som dömdes till brott mot djurskyddslagen i kombination med brott mot L102 därför att de valde att para sina tikar innan 18 månaders ålder. Det har skett en ökning av brottsmål i tingsrätten 2015 och 2016 jämfört med 2014 (Fig. 2).

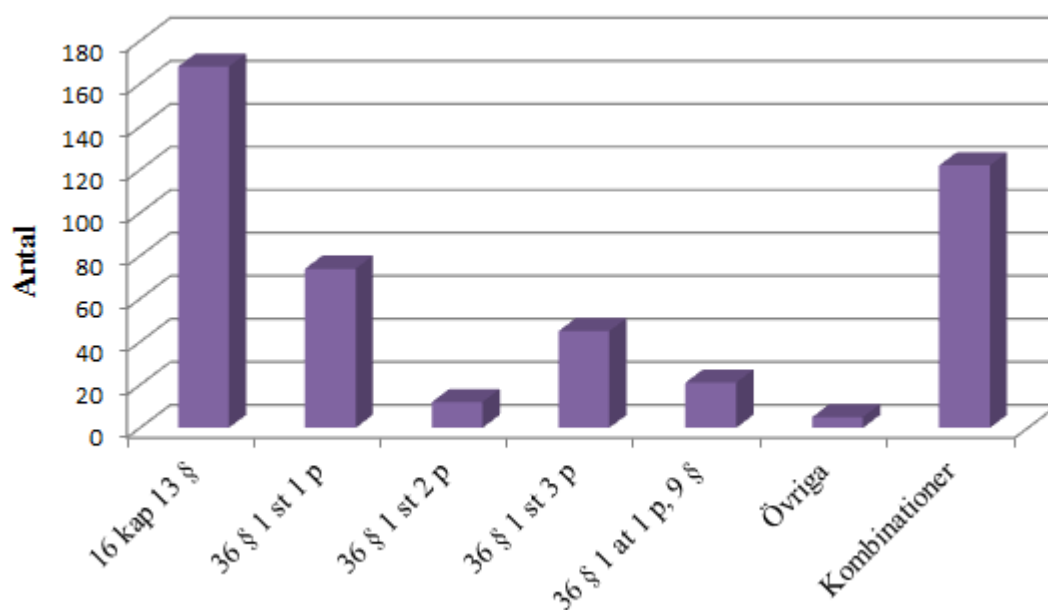

Figur 1. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande de olika lagstiftningar som tilltalade personer har brutit mot sammanslaget 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Kombinationer betyder att en person har brutit mot fler än en lagstiftning. Övrigt är de lagstiftningar som hade mindre än fem i antal och inte ett tillräckligt stort antal för att hamna i en egen kategori.

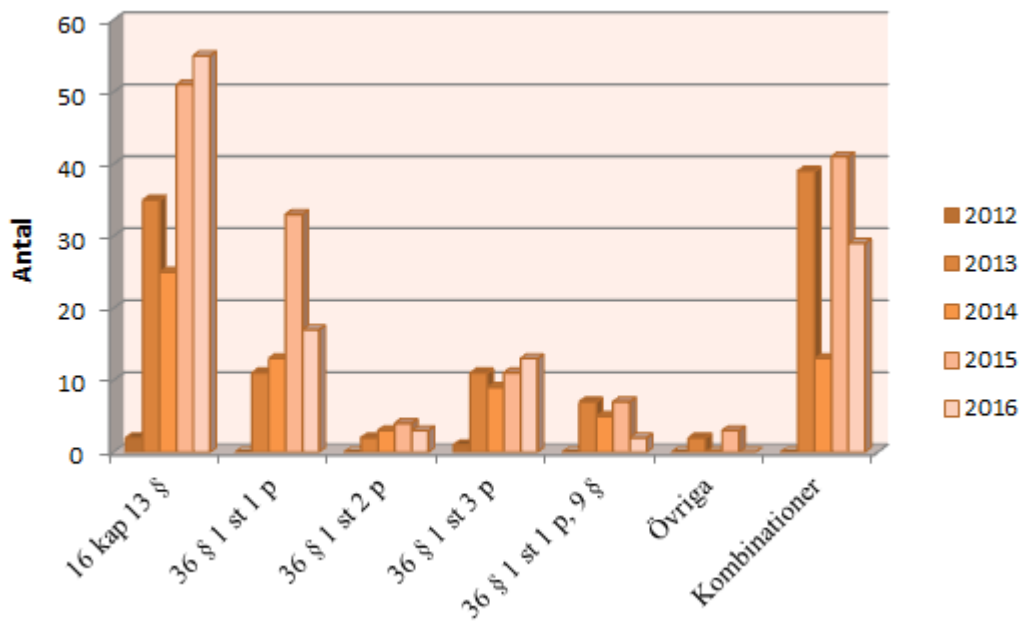

Figur 2. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande de olika lagstiftningar som de tilltalade personerna brutit mot varje år 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Kombinationer betyder att en person har brutit mot fler än en lagstiftning. Övrigt är de lagstiftningar som hade mindre än fem i antal och inte ett tillräckligt stort antal för att hamna i en egen kategori.

De tilltalade bröt mot olika paragrafer i djurskyddslagen. 36 § 1 st 1 p (Fig. 3) står för att en person som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot någon av de djurrelaterade paragraferna: 3, 5, 6, 8-11, 13, 14, 16-19a eller 21 § kommer att dömas till böter eller till högst två års fängelse. 36 § 1 st 2 p står för att en person som bryter mot en föreskrift som är underordnad djurskyddslagen kommer att dömas till böter eller högst två års fängelse. 36 § 1 st 3 p gäller om en person struntar i att följa ett sådant föreläggande eller bryta mot ett sådant förbud som åsyftas i 29 §. 29 § talar om att länsstyrelsen har rätt att meddela människors förbud att ha hand om djur eller förbud att ha hand om en viss typ av djur. Resultatet visar att det är vanligast att dömas mot den första punkten i 36 § (av de tre olika punkterna i 36 §), den angående brott mot en paragraf i djurskyddslagen. Det är ett fåtal personer som döms för brott mot den andra punkten. En kombination fick utgöra en egen kategori på grund av att ett större antal tilltalade dömdes för brott mot de två paragraferna tillsammans (Fig. 3). 9 § i djurskyddslagen talar om att ett djur som är sjukt, skadat eller på något vis genom sitt beteende visar tecken på att det inte mår bra, skall ges nödvändig vård så snart som möjligt. Vården kan ges antingen av en veterinär om behovet finns, eller genom att andra åtgärder vidtas om inte djuret behöver avlivas med en gång på grund av svår sjukdom eller skada. Brott mot 36 § 1 st 2 p och 36 § 1 st 3 p har inte varierat speciellt mycket i antal de senaste fyra åren jämfört med 36 § 1 st 1 p som ökade i antal mellan 2014 och 2015 (Fig. 4). De brottsmål som hamnade i kategorin övrigt i både sammanställningen av vilken lagstiftning det brutits mot och vilken paragraf det brutits mot handlade om två brottsmål angående brott mot fiskelagen, två brott mot jaktlagen och ett brott mot lagen om foder och animaliska biprodukter.

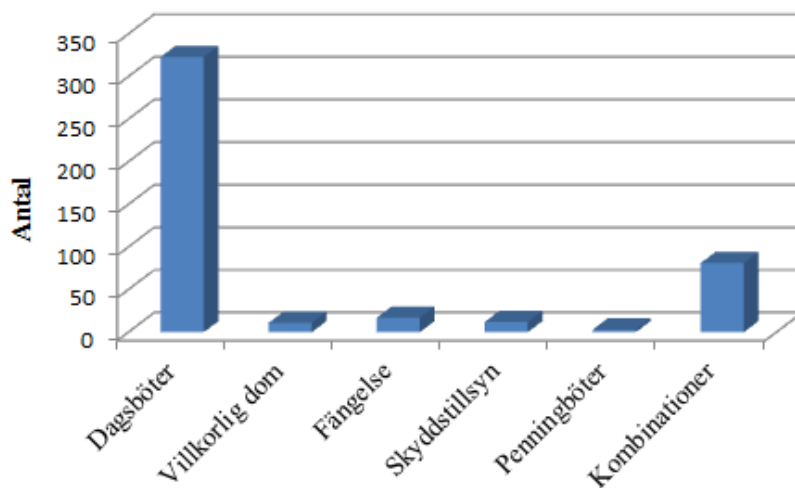

Figur 3. En sammanställning av 447 brottsmål som hanterades i tingsrätten gällande den eller de paragrafer de tilltalade personerna brutit mot sammanlagt 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Övriga är de paragrafer som haft färre än fem i antal av samma paragraf. Med kombinationer av paragrafer menas att den tilltalade har brutit mot fler än en paragraf (förutom den kombinationen som valts att ha med som en egen kategori på grund av ett större antal).

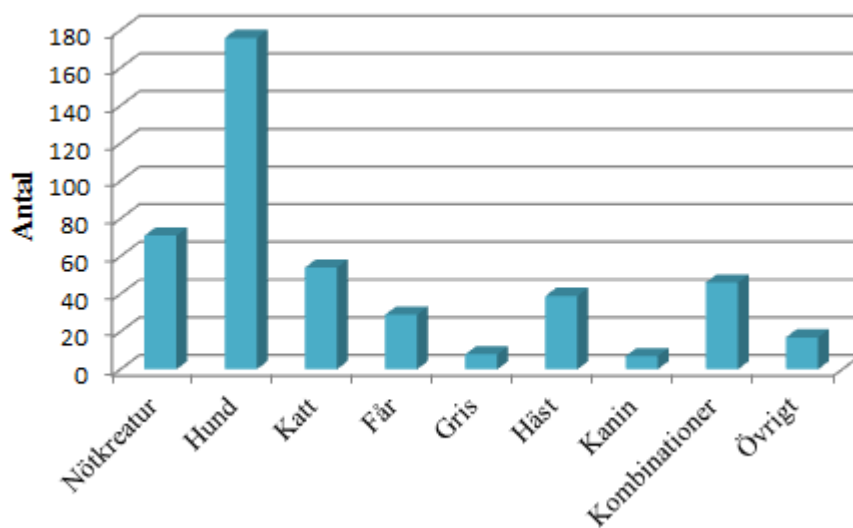
Figur 4. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande den eller de paragrafer de tilltalade personerna brutit mot varje år 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Övriga är de paragrafer som haft färre än fem i antal av samma paragraf. Med kombinationer av paragrafer menas att den tilltalade har brutit mot fler än en paragraf (förutom den kombinationen som valts att ha med som en egen kategori på grund av ett större antal).

Den påföljden som majoriteten av de tilltalade dömdes till var dagsböter. Alla brottsmål i kategorin kombinationer innefattade påföljden villkorlig dom kombinerat med påföljden dagsböter (Fig. 5). Det lägsta antalet dagsböter var 30 stycken och det högsta antalet var 150 stycken. Det lägsta dagsbeloppet var 50 kronor och det högsta dagsbeloppet var 470 kr. Alla de tilltalade som dömdes och fick påföljden fängelse begick andra brott i kombination med ett djurskyddsbrott, exempelvis narkotikabrott, misshandel, stöld eller olika trafikbrott. Skyddstillsyn kan förenas med olika behandlingsplaner, exempelvis att den tilltalade ska underkasta sig behandling av missbruk. Fem brottsmål där den tilltalade dömdes till villkorlig dom förenades med samhällstjänst, som minst 50 timmar och som mest 160 timmar.

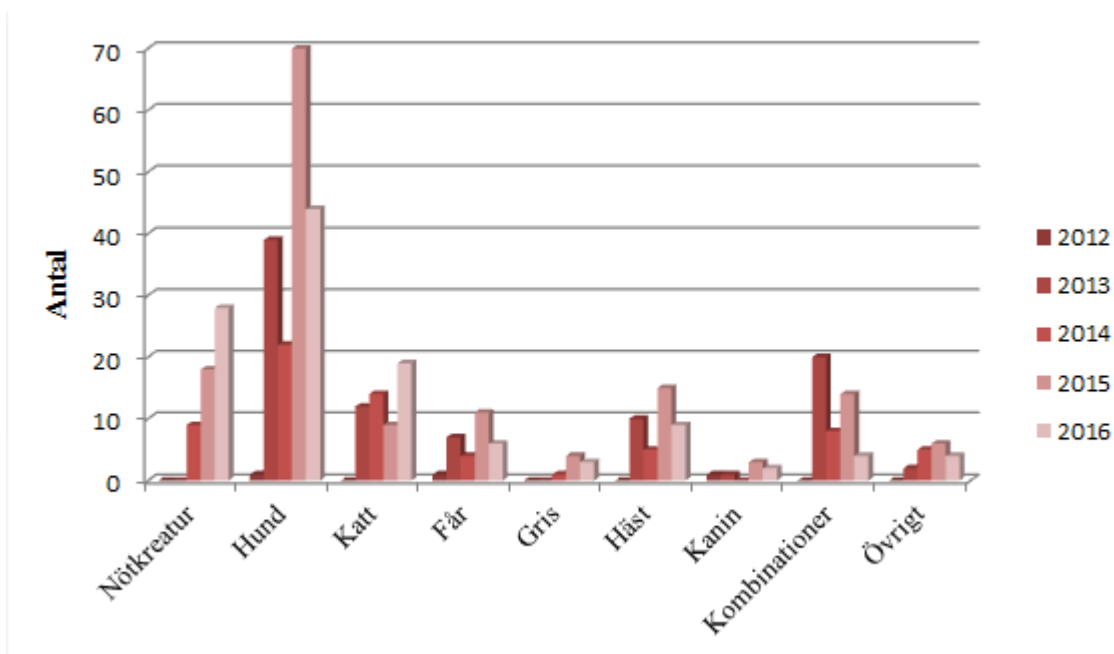

Figur 5. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande den påföljd som de tilltalade har blivit dömda till sammanlagt 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Kombinationer innebär att en person har dömts till mer än en påföljd.

De djurslag som är vanligast i brottsmål gällande djurskyddsbrott är hundar (Fig. 6). De djurslag som hamnade i kategorin övrigt var brottsmål som sammanlagt inte nådde fem brottsmål i antal gällande det djurslaget. Alla de djur som hamnade i kategorin övrigt hade ett eller två brottsmål gällande djurslaget. De brottmålen gällde duvor, fisk, hamster, lodjur, marsvin, minigris, orm, pälsdjur, sköldpadda, undulat och ett gällande vilt (en av de tilltalade som bröt mot jaktlagen). Kombinationer av djur var när det var mer än ett djurslag som den tilltalade hade behandlat felaktigt och därmed dömts för brott mot. Andra djur som möjligtvis fanns i den tilltalades ägande antecknades inte. Det var inga brottsmål gällande brott mot nötkreatur eller gris som hanterades 2013 (Fig. 7).

Figur 6. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande de djurslag som brottmålen berör. Sammanställningen gäller alla år 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Kombinationer betyder att ett brottsmål berörde mer än ett djurslag. Övrigt var de djurslag som var färre än fem i antal av samma djurslag.

Figur 7. En sammanställning av 447 brottsmål i tingsrätten gällande de djurslag som brottmålen berör. Sammanställningen gäller per år 2012-2016. De frikända brottmålen är inte inkluderade i sammanställningen. Kombinationer betyder att ett brottsmål berörde mer än ett djurslag. Övrigt var de djurslag som var färre än fem i antal av samma djurslag.

Diskussion

Efter att ha genomfört studien är det tydligt att många människor bryter mot djurskyddslagen och brottsbalken. Så många som 447 personer bröt mot en lagstiftning för ett djurskyddsrelaterat brott som sedan hanterades i tingsrätten mellan 2013-2016.

En återkommande fundering genom hela arbetet är varför människor bryter mot djurskyddslagstiftningen och brottsbalken. En anledning skulle kunna vara att olika djurskyddshandläggare bedömer djurvälstånd olika och därför tolkar djurskyddslagstiftningen annorlunda utifrån sin egen synvinkel (Anneberg *et al.*, 2012), och bedömer en situation på annat sätt. En annan anledning kanske har med att göra att en del djurskyddshandläggare inte tycker att en dialog med djurhållaren behövs och därför inte förklarar bakgrunden till att lagstiftningen ser ut som den gör (Anneberg *et al.*, 2013). Konsekvensen av det skulle kanske kunna bli att djurhållaren inte har förståelse nog att förstå varför djuren ska, och på en del sätt behöver, hållas på det sättet lagstiftningen kräver och därför inte följer den. Valet att inte föra en dialog med djurhållaren kanske ökar antalet brott mot djurskyddslagstiftningen därför att djurhållaren inte följer ett föreläggande om exempelvis en ligg hall utomhus till sina djur därför att djurhållaren behöver få en bättre förklaring än att ”det står i lagstiftningen” för att motivationen till att göra en förändring för djuren ska öka. De kanske behöver förstå djurets behov av en förändring i djurhållningen.

Möjligtvis kan det faktum att det inte finns några exempel på naturligt beteende eller onödigt lidande i lagstiftningen (Lundmark *et al.*, 2014) påverka antalet brott mot

djurskyddslagstiftningen. Människor kanske behöver exempel för att förstå vad som är tillåtet eller inte, vad som krävs av djurhållaren och vad som bör finnas i djurens miljö för att ge djuren möjligheten att utföra ett naturligt beteende. Kan vi kräva att varje människa själv ska tolka vad som är nödvändigt lidande utan att det skapar konflikt med lagstiftningen.

Anledningen kanske grundar sig i att vi människor, utifrån våra perspektiv, bedömer djurs välfärd olika. Människor som håller produktionsdjur, som får, gris och nötkreatur, bedömer djurens välfärd utifrån ett produktionsperspektiv (Bracke *et al.*, 2005). Det kan möjligtvis leda till att djurhållaren inte bedömer att djuren hålls på ett otillåtet sätt därför att de fortfarande producerar mycket mjölk eller fortsätter att ha en god tillväxt, trots rådande situation. Följden av det skulle kunna leda till ett brottsmål angående brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri som kanske hade kunnat undvikas med exempel i lagstiftningen på onödigt lidande.

Det kanske också behöver vara tydligare vem som är ansvarig för djuret eller djuren, om det är ägaren eller djurskötaren, eftersom det inte upplevs som uppenbart då det i flera brottsmål observerades att den tilltalade skyllde ifrån sig då personen påstod att djuret som behandlats på ett otillåtet sätt inte var deras.

Forskning har visat att det finns anledningar till varför vissa människor behandlar djur illa. En studie har visat att några anledningar till att människor väljer att behandla sitt/någons djur illa är för att hämnas på djuret för något den har gjort, att skada familjemedlemmar genom att skada familjens djur eller för att hämnas/påverka någon genom att skada den människans djur (Levitt *et al.*, 2016).

Angantyr *et al.*, (2011) undersökte om människor visar olika mycket empati för människor och djur och fann i två av deras experiment att vi visar lika mycket empati för båda. Det resultatet har också visats i en studie av Henry (2006). Resultaten i de två senare studierna visar att vi känner lika mycket empati för människor och djur men inte hur mycket empati vi känner. En äldre studie gjord av Paul (2000), där 497 personer fått svara på en enkät, visade att människor som i tidiga år i livet haft djur i familjen eller som ägde egna djur i vuxen ålder visade större empati mot djur jämfört med människor som inte haft någon väsentlig kontakt med djur. Den här studien skiljer sig mot min uppfattning av personerna som hanterat djuren illa, som jag fått genom att läsa alla brottsmål som sammanställts, eftersom att majoriteten av alla tilltalade har behandlat sina egna djur dåligt. Det skulle kunna påverkas av hur de människor som växt upp med djur har sett djuren behandlas. Om deras föräldrar behandlat djuren illa kanske de har en annan uppfattning om hur det är tillåtet att behandla djur. Jag är också av den uppfattningen att människor får mer empati för djur om vi har erfarenhet av djur, men det verkar inte hindra människor från att, av olika anledningar, inte behandla sina djur enligt vad som är tillåtet i enlighet med djurskyddslagstiftningen.

Min uppfattning är att anledningen till att brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri har skett inte beror på en minskad empati för djuren (i de flesta fall), utan snarare beror många brister i djurhållning på okunskap om djuret och dålig kunskap om djurets skötselbehov (Anderson, 2015), en brist på pengar eller på grund av en förändring i livet som lett till ett försämrat psykiskt mående och depression hos djurägaren. Det sorgliga är att människorna som känner att de inte orkar ta hand om sina djur eller inte har råd att ta sitt eller sina djur till veterinären inte ber någon om hjälp.

I den här sammanställningen framkom det att det sker många fler brott mot djurskyddslagen jämfört med brott mot någon av de olika föreskrifter som finns. En tolkning av det är att djurskyddslagen är överordnad föreskrifterna och därmed prövas den tilltalade för brott mot djurskyddslagen först. De brottmål som handlat om brott mot en föreskrift har enbart varit brott mot ett föreläggande om munkorg och/eller koppel vid utevistelse. En annan anledning kan vara att djurskyddslagen är så basal i sin utformning att i princip all felaktig skötsel och behandling av djuret kan hänvisas till den.

Det har skett en ökning av brott mot brottsbalken mellan 2014-2015. 2014 var det också ett väldigt lågt antal kombinationer av lagstiftningar som det brutits mot. Det har också skett en ökning av brott mot 36 a 1 st 1 p mellan 2014 och 2015. Det är svårt att säga en anledning till att det var färre brott mot någon lagstiftning 2014 jämfört med året efter. Antalet anmälningar, rörande brott mot djurskyddslagen, som ledde till åtal var fler än någonsin 2014 sedan länsstyrelsen tog över kontrollerna 2009 (Jordbruksverket, 2017). Min uppfattning är att det i många fall tar några år innan åtalet prövas i tingsrätten vilket kan betyda att de anmälningar som ledde till åtal 2014 är med i statistiken gällande år 2015 eller 2016 och att det därför är många brott mot lagstiftningar de åren. Anmälningarna som ledde till åtal 2011 och 2012 och därmed möjligtvis hanterades i tingsrätten 2014 var betydligt färre vilket kan förklara det låga antalet brott mot någon lagstiftning 2014.

I min sammanställning observerades också att dagsböter står för majoriteten av alla påföljder vilken skulle kunna förklaras med att en tilltalad inte ska dömas för en hårdare påföljd om påföljden anses kunna stanna vid dagsböter (Brottsbalk 1962:700). Dagsböterna får enligt 25 kap. 2 § vara mellan minst 30 stycken och som mest 150 stycken och beloppet på varje bot ska vara mellan 50 kronor till 1000 kronor. Beloppet på boten bedöms efter den tilltalades årsinkomst det året påföljden bestäms men tar också hänsyn till ersättningar och bidrag (Riksåklagarens riktlinjer 2007:2).

Den näst vanligaste påföljden i sammanställningen är kombinationer. Kombinationen i sammanställningen består av en villkorlig dom och dagsböter. Enligt 27 kap. 2 § Brottsbalk får villkorlig dom förenas med högst 200 dagsböter. Enligt 2a § får villkorlig dom också förenas med samhällstjänst, om den tilltalade samtycker. Många kombinationer tyder på många allvarliga brott som görs mot djur, vilket resulterar i att dagsböter inte räcker som påföljd.

De personer som dömdes till fängelse hade alla begått något brott i samband med det djurrelaterade brottet. Ett liknande resultat har visats i en studie gjord i USA, som granskade 400 rapporter gällande djurrelaterade brott (Levitt *et al.*, 2016). Resultatet i studien visade bland annat att 96% av personerna som i rapporterna hade arresterats för djurplågeri tidigare hade arresterats för andra brottsliga handlingar före och/eller efter arresten gällande djurplågeri. Många av de arresterade personerna i rapporterna blev gripna för andra brott samtidigt som de greps för djurplågeri, vilket liknar resultatet i min sammanställning. Anledningen till att så många människor begår brott mot både människor och djur skulle kunna vara att människor visar lika mycket eller lite empati för både människor och djur (Angantyr *et al.*, 2011). Artikeln tar inte upp om människorna i ett av experimenten visar lite

eller mycket empati utan bara att det visar lika mycket för båda djur och människor vilket skulle kunna visa på att de människor som begår brott mot både djur och människor har lite empati.

Min tolkning av sammanställningen är att ett flertal av de tilltalade som dömdes till fängelse gjorde grövre handlingar mot djuren jämfört med de som dömdes till dagsböter vilket också kan ha bidragit till att personerna fick fängelse. Min uppfattning är trots det att det krävs ett brott mot människor i kombination med ett djurskyddsbrott för att det ska ge fängelse. Nästan hälften av de tilltalade som dömdes till fängelse misshandlade djuret på ett eller annat sätt, i två brottsmål var det polishundar som blev misshandlade och i två andra brottsmål var det liknande situationer som andra tilltalade dömts till dagsböter för. Anledningen till att just de personerna dömdes till fängelse kan ha varit för att det var i samband med andra allvarliga brott eller för att det var ett stort antal djur som fått lida alldeles för länge.

Utredaren av SOU 2011:75 vill att det ska införskaffas ett straff för grovt brott mot djurskyddslagen, där påföljden ska kunna bli fyra års fängelse. Exempel på ett grovt brott anser utredaren vara om handlingen mot djuret medfört eller hade kunnat medföra ett stort lidande för djuret eller en betydande ekonomisk vinning för personen. Min åsikt om det här är att det skulle vara en betydande förändring i rätt riktning angående att öka djurens värde genom ett hårdare straff. Genom att inkludera att en hantering av djuret som leder till en väsentlig ekonomisk vinning inte är tillåtet enligt lagstiftningen ökar vi också djurets egna värde. Det visar att djuren inte finns till för oss människor att utnyttja för egen ekonomisk vinning om djuret själv blir lidande.

Jag tror också att högre maximalt fängelsestraff kommer att leda till att fler människor döms till fängelse efter att ha behandlat djur illa. Jag funderar på vad en människa ska behöva utsätta ett djur för för att påföljden ska bli två års fängelse. De brott som människor har gjort, som jag har läst i brottmålen är bland det värsta jag kan tänka mig att någon kan utsätta ett djur för och ändå är ingen i närheten av maxstraffet. Min uppfattning är att det alltid är lätt att tänka att en handling alltid skulle kunna vara värre än vad den är och därför blir det aldrig det högsta straffet.

När påföljden ska bestämmas är det flera faktorer som visas hänsyn. Det observerades i brottmålen att det tas i beaktande ett antal punkter som handlar om den tilltalade: om den tilltalade finns i belastningsregistret, om det finns missbruksproblem, om den tilltalade är åtalad för fler brott, om personen är arbetsför, om det finns någon risk att brott begås igen men också några punkter som handlar om djuret eller djuren: hur många djur åtalet gäller och hur länge lidandet har pågått för djuret eller djuren. Vid bestämmande av påföljden när djurplågeri har skett yttrar sig frivården eller kriminalvården angående återfallsrisken. Frivården bedömer om den tilltalade är lämplig för samhällstjänst eller inte.

Alla som döms för ett brott som har fängelse i straffskalan måste betala av avgift till Brottsofferfonden (Brottsoffermyndigheten, 2017). Syftet med fonden är att förbättra situationen för brottsoffer genom ökad kunskap och förståelse genom att bidra med ekonomiskt stöd till bland annat olika forskningsprojekt.

När påföljden ska bestämmas kan en persons bakgrund påverka utfallet på brottsmålet. En studie, gjord med 438 studenter, visade att en persons uppväxt och erfarenhet av djur påverkar åsikten om vilken påföljd en person ska dömas till för djurplågeri (Sims *et al.*,

2007). Resultatet i studien visade att kvinnor som någon gång bott på en gård med djur tyckte att den tilltalade skulle dömas hårdare jämfört med män som tyckte att en lindrigare straff var mer rimligt. En annan studie, gjord med 120 studenter, visade att studenterna bestämde påföljden baserat på vilket djurslag som hade behandlats illa (Allen *et al.*, 2002). När djuret som behandlats illa liknade oss människor mer, fick den tilltalade ett hårdare straff. Studien fann också associationer mellan påföljden och bedömarens humör, den tilltalade fick ett hårdare straff om bedömaren var på ett gott humör (Allen *et al.*, 2002). Det är resultatet är otroligt intressant då min hypotes hade varit tvärtom, att människor som är på ett sämre humör skulle döma djurplågeri hårdare än människor på gott humör.

Mitt resultat visar att hunden är det djurslag som flest brottsmål handlar om. Att hund är det djur som oftast behandlas illa har också observerats i en studie gjord i USA (Levitt *et al.*, 2016). Efter hund var det katt och häst som stod för flertalet av de resterande brotten i rapporterna i samma studie. Katt, häst och nötkreatur var de vanligaste djurslagen i svenska djurskyddsbrott enligt min sammanställning näst efter hund. Både min studie och den vetenskapliga studien gjord av Levitt *et al.*, (2016) visade att hunden är det vanligaste djurslaget som den tilltalade döms för otillåten skötsel eller hantering av. Det kanske kan ha ett samband med att lagstiftningen oftast är mest skyddande mot djur som behandlas som husdjur, jämfört med produktionsdjur som är mindre skyddade (Brown, 2013). När hundar och katter hålls som sällskapsdjur kontrolleras djurhållningen aldrig rutinmässigt utan endast efter att anmälningar om bristande djurhållning kommit in (Anderson, 2015), vilket såklart ska vägas in när resultatet granskas. De vanligaste bristerna som påtalats vid kontroll efter en anmälan på hund 2015 och 2016 har varit brister avseende rastgårdar, brister gällande kloklippning, brister gällande sjuka djur och brister anknutna till foder och vatten (Anderson, 2015; Anderson, 2016). De brister som oftast anmärks på är också brister som är lätta att se för en utomstående, det är lättare att se om en hund är mager eller att klorna är alldeles för långa än det är att se om inhysningsutrymmet, alltså huset de bor i, är tillfredställande rent. Det kan förklara varför många hundar är med i brottsmålen, för att det är lätt att se att hunden inte sköts på ett tillfredställande sätt och därför sker en anmälan av någon som ser bristerna. Det är svårare att exempelvis se en ko som sköts på ett sätt som motsätter lagstiftningen, därför att gårdarna ofta ligger avsides och de allra flesta djur har endast tillgång till utevistelse på sommaren.

Några av brottsmålen ogillades och den tilltalade frikändes. Anledningen till det är, enligt min uppfattning, brist på bevis, att det inte går att bevisa att djuret har påverkats eller lidit, att åklagaren inte kan styrka sina påståenden eller att domarna har ifrågasatt antingen veterinärens eller handläggarens kompetens om det specifika djurslaget som har behandlats illa. Exempelvis om handläggaren har tillräckligt mycket kunskap om får för att bedöma om de är magra eller inte och om de därför kan lägga stor vikt vid handläggarens uppfattning av situationen vid bedömningen.

Det kanske kan finnas ett samband med att många veterinärer är osäkra när det kommer till att anmäla djur som de bedömer har blivit behandlade på ett otillåtet sätt (Waters, 2017). Veterinärerna i studien berättade att den övergripande oron ofta handlar om att behålla tilliten från ägaren, trots att praxis tydligt säger att veterinärens prioritet är djuret. Veterinärerna i

artikeln arbetade på klinik och undersökte djur som de sedan misstänkte blivit illa behandlade, men jag tror att veterinärer oavsett om de arbetar i fält eller på klinik kan känna att relationen med djurägaren är väldigt viktig för att behålla sina kunder och ett gott rykte. Veterinären är otroligt viktig i ett brottmål för att få domarna att förstå djurens upplevelse och upplevda smärta när djuret behandlades illa (Mills, 2013). Kunskapen en veterinär har om djur, vad som är normalt och inte normalt, hur de olika organen i kroppen ska se ut och hur ett friskt djur ser ut hjälper otroligt mycket för att få en fällande dom (Mills, 2013).

Den lästa litteraturen

De två artiklarna som lästes av Anneberg *et al.*, (2012; 2013) hade få medverkande. 12 stycken lantbrukare/djurhållare i den ena och 11 djurskyddshandläggare i den andra. Min bedömning var trots det att artiklarna var trovärdiga därför att de var opartiska och tog upp både positiva och negativa synvinklar med kontrollerna. Jag bedömde artikeln som handlade om handläggarnas syn på kontroller som användbar därför att de i Danmark använder samma system som oss i Sverige vid inspektioner och därför är det applicerbart även här.

I artikeln skriven av Keeling (2009) observerade 88 rapporter skrivna efter djurskyddskontroller utförda i Sverige vilket är ett bra antal. Eftersom att studien är gjord i Sverige är studien användbar i mitt arbete. Studien tittade dock inte på några rapporter gällande slaktkyckling då de inte fick några svar från de djurhållarna, resultatet hade kanske blivit annorlunda om så var fallet. Studien tittade inte heller på rapporter gällande gris därför att det med metoden Keeling använde inte fungerade. Rapporterna analyserades i en slumpmässig ordning av en så kallad blind individ vilket ökar resultatets trovärdighet. Jag valde att använda artikeln därför att jag tyckte att antalet rapporter var bra, studien granskade svenska rapporter vilket gav ett trovärdigt resultat och för att rapporterna analyserades på ett sätt som inte kunde påverka resultatet. Att studien inte hade några rapporter från besök i slaktkycklingstall eller i något grisstall var godtagbart eftersom att de djurslagen var så få i min sammanställning. De flesta djur i studien var nötkreatur, som också var flest i min sammanställning av de djur som kontrolleras rutinmässigt av djurskyddshandläggare och det var också en av anledningarna till att artikeln användes.

En artikel lästes av Levitt *et al.*, (2016) som granskade 400 rapporter angående djurplågeri som införskaffades från FBI, vilket är ett bra antal. Kvinnorna exkluderades ur studien därför att de begår så få brott jämfört med män, men det hade varit intressant att inkludera kvinnorna och se om det finns någon skillnad mellan könen gällande djurrelaterade brott. Jag valde att använda artikeln trots det därför att antalet granskade rapporter var tillräckligt stort för att ge ett tillförlitligt resultat.

En annan artikel som lästes var skriven av Sims *et al.*, (2007). Studien använde 438 studenter vilket jag bedömer som ett bra antal. Det var en skillnad mellan antalet män (116) och kvinnor (322) vilket kan ha påverkat resultatet men jag ansåg att antalet män trots det var tillräckligt stort för att ha gett ett tillförlitligt resultat i studien och därför bedömde jag artikeln som användbar. Medelåldern på studenterna var 21 år vilket också kan ha påverkat resultatet på grund av mindre erfarenhet med djur jämfört med om äldre människor svarat.

Det hade kanske varit ett annat resultat om det var ett större åldersspann men jag bedömde inte det här som någonting som skulle påverka nyttjandet av artikeln utan istället någonting att ha i bakhuvudet medan jag läste.

Vetenskaplig metod

Den vetenskapliga metoden jag valde att använda för mitt arbete var att göra en sammanställning. Att läsa alla brottsmål själv och sedan manuellt skriva in all fakta jag ville granska i ett Excel-ark. En positiv del med att göra på det här sättet var att det fanns mycket tillgängligt material som gick relativt snabbt att läsa vilket gjorde att många brottsmål kunde sammanställas på relativt kort tid. En annan positiv del med att arbeta på det här sättet var att jag fick en stor inblick i brottsmål, vilket ökade min kunskap i ämnet. Nackdelen med att sammanställa manuellt som jag gjorde var att det kan vara svårt att vara konsekvent i uttrycken som används när vissa delar ska beskrivas, exempelvis när det skulle beskrivas vad människorna hade gjort mot sina djur för att dömas. Det jag i förväg hade behövt göra var att komma fram till hur de olika handlingarna mot djur skulle beskrivas för att varje gång beskrivas likadant. Det finns också en möjlighet för felkällor i form av felskrivningar i arbetet eller att jag råkar skriva på fel rad så noggrannhet krävs och det är viktigt att dubbelkolla det som skrivits kontinuerligt för att se fel som kan ha gjorts i tid.

Djurskyddsmässiga förbättringar

Jordbruksverket har nyligen tagit fram förslag på nya och ändrade föreskrifter för hållande och skötsel av lantbrukets djur. Förslaget innebär framförallt att bestämmelserna delas upp i sex nya djurslagsspecifika författningar, den tidigare författningen L100 upphör. Förslaget innebär även en del ändringar för somliga djurslag. Förhoppningen är att mitt arbete ska kunna tillämpas på det sättet att det kan bidra med viktig information till djurskyddsarbetet på jordbruksverket. Sammanställningen kan vara värdefull i samband med exempelvis en översyn av djurskyddsföreskrifterna och vägledning till kontrollmyndigheter.

Anledningen till att många brott sker, är enligt Anderson (2015), okunskap. Det betyder att vi, för att minska antalet brott mot djurskyddslagstiftningen, behöver öka kunskapen hos människor som äger djur. En annan anledning till att brott mot djurskyddslagstiftningen sker skulle kunna vara utformningen av paragraferna i föreskrifterna. Exempelvis skulle mitt arbete kunna användas, och studeras vidare på, för att undersöka om en av anledningarna till att en människa bryter mot lagstiftningen kan vara att de inte förstår djurskyddsföreskrifterna. Det skulle kunna resultera i tydligare paragrafer om behovet visar sig finnas. Konsekvensen av det skulle förhoppningsvis vara att djur behandlas bättre och att färre människor, till följd av detta, bryter mot lagstiftningen.

Mitt arbete skulle, med vidare granskningar, kunna leda till någon form av krav vid hundköp och hundägande, eftersom att hundar är de djur som oftast behandlas på ett sätt som inte är tillåtet enligt djurskyddslagstiftningen. Någon form av krav vid hundköp skulle kunna leda till att hundar behandlas bättre och antalet brott mot djurskyddslagen där hunden är det djur som behandlas illa minskar.

Ett annat sätt att öka kunskapen på skulle kunna vara, att i framtiden, införa någon form av

djurskyddsdag eller liknande i skolplanen. Konsekvensen av det skulle vara att barn, redan i grundskolan, skulle få lära sig om hur djur ska tas om hand och skötas och samtidigt hur djur ska behandlas och vad som inte är tillåtet. Det skulle även resultera i att människor som inte har nära kontakt med djur får någon slags kunskap om djurskydd, hantering och skötsel vilket vore väldigt positivt tror jag.

Mitt arbete kan vara värdefullt i bedömningen kring vilka djurägare som bör kontrolleras, det riskbaserade urvalet, genom att se vilket djurslag som mer ofta än andra behandlas illa. Konsekvensen av det skulle kunna vara att fler resurser läggs på rätt plats och djurskyddshandläggare hinner förebygga fler brott innan de sker genom att informera djurägare om lagstiftningen.

Som Keeling (2009) tar upp i sin artikel är det viktigt att fokusera på de faktorer som oftast anmärks på i praktiken. Jag har också i min studie sammanställt vad människorna har utsatt djuren för, vilket i framtiden skulle kunna undersökas vidare för att se vad vi behöver fokusera mer på och vart vi behöver lägga fler resurser.

Slutsats

Trots vår detaljerade djurskyddslagstiftning i Sverige är det många människor som varje år åtalas och döms för brott mot någon del av djurskyddslagstiftningen eller djurplågeri. Syftet med mitt arbete var att sammanställa brottsmål för att svara på mina frågeställningar. Av sammanställningen går det att se att djurskyddslagen är den djurskyddslagstiftning det brutits mot mest under de granskade åren. Den paragraf det brutits mest mot är paragrafen gällande djurplågeri i brottsbalken. Den vanligaste påföljden är dagsböter och det vanligaste djuret som en handling gjorts mot och därefter dömts för är hund.

En förklaring till resultaten kan, enligt forskning och sammanställningar efter djurskyddskontroller, vara en lagstiftning som behöver förtydligas, hur människor ser och värderar djur, okunskap, en människas tidigare kriminella historia och vilka djur som flest människor dagligen kommer i kontakt med.

Mitt arbete skulle kunna tillämpas vid djurskyddsarbetet på Jordbruksverket när revideringar av djurskyddsföreskrifter och kontrollvägledning till djurskyddshandläggare ska göras. Mitt arbete skulle även kunna tillämpas när det riskbaserade urvalet inför kontroller ses över. Jag anser att det skulle vara bra med fler undersökningar i ämnet för att kunna omfördela resurserna på ett ännu effektivare sätt vid djurskyddskontroller för att förebygga brott mot djurskyddslagstiftningen.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Sveriges djurskyddslagstiftning består av djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och djurskyddsföreskrifter. Syftet med djurskyddslagstiftningen är att se till att djur tas omhand på ett bra sätt och inte utsätts för onödigt lidande. I djurskyddslagen finns det också paragrafer som meddelar att den person som bryter mot någon del av lagstiftningen kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. Djurplågeri kontrolleras i Brottsbalken och den person som döms för det får samma påföljd som för brott mot djurskyddslagstiftningen.

De som kontrollerar om djurhållare följer lagstiftningen är djurskyddshandläggare. Djurskyddshandläggare arbetar på länsstyrelsen. Kontroller kan ske av olika anledningar, exempelvis rutinkontroller som sker med jämna mellanrum, kontroller efter att en anmälan om brister i djurhållningen skickats eller ringts in eller kontroller av ett specifikt djurslag. Syftet med kontrollen är att kontrollera att djurhållare följer lagstiftningen. När en djurskyddshandläggare misstänker att ett brott mot djurskyddslagen har skett, kommer en anmälan angående det att lämnas till polismyndigheten eller till en åklagare. Åklagaren beslutar sedan, baserat på om det finns tillräckligt med bevis, att väcka åtal. Brottsmålet kommer då att hanteras i tingsrätten där domarna beslutar om ett brott har skett eller inte. Domarna tar samtidigt ett beslut angående vilken påföljd den tilltalade ska dömas till. Den tilltalade kan överklaga beslutet i tingsrätten. Brottsmålet kommer då att hanteras i hovrätten och om det överklagas igen hanteras brottsmålet i Högsta domstolen. Trots vår djurskyddslagstiftning döms det årligen mellan etthundra och tvåhundra personer till brott mot djurskyddslagen eller djurplågeri.

I min studie valde jag att sammanställa fakta från brottsmål mellan 2013-2016, som hämtades på Jordbruksverket i Jönköping. Sammanlagt sammanställdes fakta från 614 stycken brottsmål. Mina frågeställningar var vilken paragraf det bryts mot, vilken påföljd den tilltalade får och vilket djurslag som är det vanligaste i brottsmål som hanteras i tingsrätten.

Resultatet sammanställdes från 447 brottsmål i tingsrätten. Den vanligaste lagstiftningen det bryts mot är djurskyddslagen och därefter brottsbalken. Den vanligaste paragrafen det bryts mot är 16 kap. 13 § i brottsbalken som beskriver hur fall av djurplågeri ska hanteras. Forskning har visat att djurskyddshandläggare bedömer djurvälstånd olika och därför möjligtvis bedömer djurhållningen på olika sätt vid en kontroll. En studie visade att djurplågeri oftast sker för att hämnas på djuret eller någon familjemedlem. Kontrollerna som skett i Sverige har visat på att okunskap är den stora anledningen till att brott mot lagstiftning sker.

Den vanligaste påföljden var dagsböter. Den tilltalade ska inte dömas för en hårdare påföljd om dagsböter anses räcka. Ett fåtal dömdes till fängelse, villkorlig dom, villkorlig dom i kombination med dagsböter, skyddstillsyn och penningböter. Alla som dömdes till fängelse hade begått andra brott i samband med djurskyddsbrottet. En studie visade att 96% av alla som någon gång dömts för djurplågeri tidigare har dömts för andra brottsliga handlingar.

Hund var det vanligaste djurslaget i brottsmål, följt av nötkreatur, katt och häst. Resultaten i min studie stämmer överens med vad en annan vetenskaplig studie kommit fram till. En anledning till det skulle kunna bero på att hunden är det djur vi oftast kommer i kontakt med och därför lättast ser om det finns brister i djurhållningen.

Min förhoppning är att min uppsats ska kunna användas och bidra med viktig information till jordbruksverket för att förbättra djurskyddsarbetet. Sammanställningen jag gjort kan vara värdefull vid en revidering av djurskyddsföreskrifterna och vägledningar till kontrollmyndigheter.

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare, min biträdande handledare och min kritiska vän. Utan er hade det här arbetet aldrig blivit av. Jag vill även tacka min sambo.

Referenser

Allen, M.W., Hunstone, M., Waerstad, J., Foy, E., Hobbins, T., Wikner, B. & Wirrel, J. 2002. Human-to-animal similarity and participant mood influence punishment recommendations for animal abusers. *Society and Animals*. 10, 267-284.

Allt om juridik. 2017. <https://www.alltomjuridik.se/ordlista/uppsat/>. Använd 2017-04-24.

Anderson, K. 2015. Djurskyddskontrollen. En redovisning av länsstyrelsernas arbete. Avdelningen för djurskydd och hälsa, Jordbruksverket.

Anderson, K. 2016. Djurskyddskontrollen. En redovisning av länsstyrelsernas arbete. Avdelningen för djurskydd och hälsa, Jordbruksverket.

Angantyr, M., Eklund, J. & Hansen, E.M. 2011. A comparison of empathy for humans and empathy for animals. *Anthrozoös*. 24, 369-377.

Anneberg, I., Vaarst, M. & Sandöe, P. 2013. To inspect, to motivate – or to do both? A dilemma for on-farm inspection of animal welfare. *Animal Welfare*. 22, 18-194.

Anneberg, I., Vaarst, M. & Sörensen, J.T. 2012. The experience of animal welfare inspections as perceived by Danish livestock farmers: A qualitative research approach. *Livestock Science*. 147, 49-58.

Bracke, M.B.M., De Greef, K.H. & Hopster, H. 2005. Qualitative stakeholders analysis for the development of sustainable monitoring systems for farm animal welfare. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 18, 27–56.

Brottsbalk (1962:700).

Brottsoffermyndigheten. 2017. <https://www.brottsoffermyndigheten.se/projektmedel-och-forskning/om-brottsofferfonden>. Använd 2017-05-03.

Brown, C. 2013. Animal welfare: emerging trends in legislation. *Animal Welfare*. 22, 137-139.

Djurskyddslag (1988:534).

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2007:6) om hästhållning, saknr L101.

Henry, B.C. 2006. Empathy, home environment, and attitudes toward animals in relation to animal abuse. *Anthrozoös*. 19, 17-34.

Jordbruksverket. 2009. Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl. Handläggning av djurskyddsärenden. Dnr 31-2401/09.

Jordbruksverket. 2017.

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/djurskydd/rapporterochstatistik/statistikoverdjurskyddskontroller.4.2e937121386c0f243f8000127.html>. Använd 2017-05-01.

Keeling, L.J. 2009. An analysis of animal-based versus resource-based comments in official animal welfare inspection reports from organic and conventional farms in Sweden. *Animal Welfare*. 18, 391-397.

Levitt, L., Hoffer, T.A. & Loper, A.B. 2016. Criminal histories of a subsample of animal cruelty offenders. *Aggression and Violent Behavior*. 30, 48-58.

Lundmark, F., Berg, C., Schmid, O., Behdadi, D. & Röcklinsberg, H. 2014. Intentions and Values in Animal Welfare Legislation and Standards. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 27, 991-1017.

Lundmark, F., Röcklinsberg, H., Wahlberg, B. & Berg, C. 2016. Content and structure of Swedish animal welfare legislation and private standards for dairy cattle. *Acta Agriculturae Scandinavica, Section A — Animal Science*. 66, 35-42.

Länsstyrelsen Stockholm. 2017. <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/djur-och-natur/djurskydd/Pages/djurskyddskontroller.aspx>. Använd 2017-04-24.

Länsstyrelsen Uppsala. 2017. <http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/Sv/djur-och-natur/djurskydd/hur-gar-en-djurskyddskontroll-till/Pages/default.aspx>. Använd 2017-04-24.

Mills, G. 2013. Proving the crime: How veterinary forensics can help. *Veterinary Record*. 172, 465-466.

Paul, E.S. 2000. Empathy with animals and with humans: are they linked? *Anthrozoös*. 13, 194-202.

Polisen. 2016. <https://polisen.se/Om-polisen/Olika-typer-av-brott/Djurplageri/>. Använd 2017-04-19.

Riksåklagarens riktlinjer 2007:2. Beräkningen av dagsbotsbeloppet vid strafföreläggande.

Sims, V.K., Chin, M.G. & Yordon, R.E. 2007. Don't be cruel: assessing beliefs about punishments for crimes against animals. *Anthrozoös*. 20, 251-259.

SOU 2011:75. Ny djurskyddslag. Officiell rapport från svenska regeringen. Stockholm.

Sveriges domstolar. 2017a. <http://www.domstol.se/Brott--straff/>. Använd 2017-04-19.

Sveriges domstolar. 2017b. <http://www.domstol.se/Om-Sveriges-Domstolar/Domstolarna/Tingsratt/>. Använd 2017-04-24.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur, saknr L5.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2008:5) om hållande av hund och katt, saknr L102.

Waters, A. 2017. It is time to take animal cruelty out of the 'too difficult' box? Veterinary Record. 180, 210.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67 000
E-post: hmh@slu.se
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511-67 000
E-mail: hmh@slu.se
www.slu.se/animalenvironmenthealth
